

Telegraful

Organ național-bisericesc

Procuratura de stat

(Of.)

Str. Schewis

Loco

Abonamentul:

Un an **80 Lei.** — Șase luni **40 Lei.**
Trei luni **20 Lei.**

Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Cuvântarea

I. P. S. Sale Mitropolitului NICOLAE, rostită în senat în chestiunea concordatului

In numărul 18, din 2/15 Martie, al ziarului nostru, am redat în resumat cuvântarea rostită în ședința senatului din 9 Martie din partea I. P. Sfințitului nostru Mitropolit Nicolae în chestiunea concordatului.

Primind acum Monitorul Oficial din 17 Martie, publicăm în întregime cuvântarea amintită, care este următoarea:

Dl General C. Coandă, președinte: I. P. S. S. Mitropolitul Transilvaniei are cuvântul.

I. P. S. S. Mitropolitul Transilvaniei N. Bălan: (Aplauze). Dle președinte, dlor senatori, regret că n'am putut să asist la ședințele onoratului senat, în cari s'a discutat chestiunea concordatului care este vorba să fie încheiat între statul român și scaunul papal. Am citit însă, acum în urmă, vorbirile rostite cu acea ocaziune și vin să declar și din partea mea, ca mitropolit al bisericii ortodoxe române de dincolo de Carpați, că mă alătur, întru totul, la punctul de vedere pe care l-a înfățișat I. P. S. S. Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Primat al bisericii ortodoxe din țara noastră. (Aplauze).

Profit de prezența pe banca ministerială a dlui ministru al cultelor, care și dsa a fost absent la ședința în care s'a discutat chestiunea concordatului, și îi aduc la cunoștință că și credincioșii bisericii ortodoxe de dincolo de Carpați, sânt cuprinși de îngrijorări, pe cari și eu le găsesc legitime și mă identific cu ele, de îngrijorări pe urma știrilor răspândite despre pretențiunile extrem de exagerate, pe cari le-a ridicat scaunul papal în vederea încheierii concordatului.

Țin însă să spun și aci, că îngrijorările mele și ale bisericii mele nu merg așa departe ca ale unor cercuri de dincoace de Carpați, care au făcut, au riscat afirmațiunea că prin concordat văd amenințată biserica ortodoxă, în chiar existența sa. Această temere, dlor senatori, eu și biserica mea nu o avem. Mai sigură de sine decât oricând, ea își zice: *Alios vidi ventos*.

Dacă atunci când scaunul papal și regii Ungariei se opinteau să pornească cruciade întregi împotriva noastră, a schismaticilor dela răsărit, precum obișnuiau să ne numească, dacă sute de ani de asuprire nu au fost în stare să desființeze biserica mea, ci, trecând prin focul tuturor necazurilor, a putut păstra în

treagă și curată naționalitatea română dincolo de Carpați, cum m'aș putea teme că, astăzi, această biserică, care a triumfat asupra tuturor persecuțiilor, această biserică care trăește, în țara noastră liberă, prin opera ei salvatoare pregătită de ea, cum m'ași putea teme că ar putea să fie desființată? (Aplauze).

Eu, mitropolitul ei, am cu mult mai mare încredere în dragostea și în alipirea, prin focul multor ispite încercată, a poporului nostru credincios către biserica sa ortodoxă națională, decât ca să mă pot teme că ar fi amenințată de o asemenea primejdie. În doctrina ei, în așezămintele ei divine și în luptele pe cari le-a dus cu îndârjire dealungul veacurilor, văd atât de mult cuprinsă voința lui Dumnezeu, încât am convingerea deplină, pe care o pot spune pentru astăzi și pentru vremurile viitoare, că nici forțele iadului nu vor putea s'o biruiască. (Aplauze).

Dlor senatori. Ingrijorările noastre se referă la împrejurarea că scaunul papal, printr'o tactică diplomatică de altfel, dar foarte străvezie, înde să obțină, prin încheierea grabnică a concordatului, ceea ce nu speră să obțină printr'o nouă modificare a constituției. Eu credeam că scaunul papal, în conștiința vinovăției sale față de noi ortodocși, va fi cu mult mai modest în pretențiunile sale. Văd însă că m'am înșelat. Nu vreau să discut cu această ocaziune, toate pretențiile formulate din partea scaunului papal, mă refer numai la una singură din ele, pe care o consider de o extremă gravitate: Scaunul papal ridică pretențiunea de a fi așezat în statul nostru românesc, printr'o absolută paritate — *expressis verbis* — alături de biserica ortodoxă.

Dlor senatori, o mie de ani nu am auzit sburând de pe buzele reprezentanților papalității, cuvântul de paritate în raport cu noi. (Aplauze). Ar trebui să mă bucur astăzi, că statul nostru românesc, această Românie a noastră, întregită prin atâtea jertfe, între alte binecuvântări, a avut și darul acesta de a întoarce la sentimente mai creștinești scaunul papal. Dar bucuria mea nu poate fi deplină, întrucât cererea de a li se acorda absolută paritate în statul nostru ortodox ar constitui, dacă ar fi încuviințată, o nedreptate pentru biserica ortodoxă și, în acelaș timp, ar atrage după sine consecințe pe cari

am convingerea că nici un bun român nu le-ar putea aproba în inima sa. (Aplauze).

A pune astăzi, dlor senatori, pe romano-catolici pe picior de egalitate, de absolută paritate, cu biserica ortodoxă, înseamnă să le susții lor toate avantajele și toate privilegiile cu cari vin din prielnicul lor trecut, iar pe mine, biserică ortodoxă, să mă lași în mizerie și în năcazurile mari cu cari viu și eu din trecutul meu de prigonire. (Aplauze). Să mă explic. Vă voi aduce, ca să înțelegeți acest lucru, un exemplu concret:

La Oradea-Mare există o episcopie romano-catolică, care în Ungaria-veche, nu număra mai mult de 50,000 credincioși, iar astăzi abia dacă are ceva peste 30,000 credincioși. Această episcopie a fost dăruită din partea statului ungar de mai înainte cu întinse domenii, dintre cari cele cari sânt destinate folosinței personale a episcopului se urcă la considerabila cifră de 200,000 jugăre cadastrale, ear în folosința canonicilor stau alte 70,000 jugăre, ear episcopul are reședința într'un palat care face concurență celui din Schönbrunn!

Mai există o biserică greco-catolică a fraților uniți, pe seama căreia statul unguresc a destinat în tolosul personal al episcopului 139,000 jugăre, canonicii nu au pământ fiindcă, *illo tempore*, au preferat să primească bani gata. Episcopul greco-catolic are și el reședința într'un foarte frumos palat, în piața din Oradea-Mare. Alături de aceste două episcopii, cari împreună nu au astăzi mai mult de 80.000 — 90.000 credincioși, stă episcopia nouă ortodoxă, reînființată după 225 ani de când a fost suprimată prin unelțirile reprezentanților papalității. Episcopia aceasta, care a fost desgropată din mormânt după 225 de ani, abia după ce a trecut dorobanțul nostru Tisa și de acolo mai departe (aplaude), a fost reînființată prin voturile d-voastre, dlor senatori, în lunile trecute, și nu de mult, pe seama acestei episcopii, a fost ales prea sfințitul Ciorogariu...

Voci: Să trăiască!

I. P. S. S. Mitropolitul Transilvaniei: ... care peste două săptămâni are să fie sfințit aci în București, și are să se ducă acasă cu mâna frântă pe urma odiosului atentat și abia dacă are unde să-și plece capul, pentru că această episcopie care numără 250.000 de credincioși, nu numai că n'a primit nici o palmă de pământ din partea asupritorilor de mai înainte cari au desființat-o, dar i-a fost luat și puținul ce din iubirea de biserică a iobagilor credincioși ai ei a putut să primească.

Dlor, fac apel la simțul de dreptate al tuturor și al acelor cari poate nu privesc cu inimă bună cele ce spun eu: Este cu dreptate să se pună aceste trei episcopii pe picior de absolută paritate astăzi? Ar fi aceasta o operă de dreptate? Noi vrem să săvârșim o operă de dreptate prin aceea că prin reforma agrară împărțim pământ pentru acei cari l-au lucrat de veacuri cu sudoarea frunții lor. Operă de drep-

tate este să fie menajate și interesele bisericii ortodoxe, așa cum pot fi menajate, pe urma favorurilor din trecut cu cari vin reprezentanții celorlalte biserici! Dar așa putea să vă arăt nedreptatea ce s'ar face dacă biserica ortodoxă ar fi pusă pe picior de absolută paritate și în alte privințe. Noi n'am putut să ne creștem clerul așa cum am fi dorit și cum au putut să și-l crească în urma condițiilor prielnice în care se găseau celelalte confesiuni.

Este cu dreptate ca statul românesc să zică: mă voi interesa sau desinteresa tot atât de puțin sau tot atât de mult de biserica ortodoxă, cât și de celelalte confesiuni cari au fost privilegiate până acum?

Aceasta n'ar fi o operă de absolută paritate, ci o operă nedreaptă pe care nu cred să fie în stare s'o săvârșească statul român față de biserica lui ortodoxă. (Aplause). Dacă s'ar aplica acest principiu de absolută paritate, s'ar susține pe întreaga linie o situație nedreaptă ca la Oradea-Mare. Dar dați-mi voie, dlor senatori, să vă atrag atențiunea și asupra altor consecințe ale acestui principiu de absolută paritate, pe care vrea să-l vadă aplicat scaunul papal. Dacă ar fi aplicat acest principiu, atunci biserica ortodoxă ar înceta de a mai fi ceea ce a fost în tot trecutul ei, ceea ce îi este astăzi garantat prin însăși constituția țării: ar înceta de a mai fi biserica țării, biserica dominantă a statului român, ear statul românesc ar înceta de a avea caracterul pe care l-a avut de-a lungul veacurilor, caracterul de stat ortodox.

Aplicându-se principiul absolutei parități statul nostru ar ajunge un stat interconfesional. Vă întreb, dlor senatori: oare ce rezon de stat ar putea determina vreun guvern al țării noastre să zică astăzi celor 12 milioane de cetățeni ortodocși pe cari în prima linie se sprijinesc alcătuirile noastre de stat: dragilor mei, de aici încolo, legea în care ați trăit voi și în care a trăit și murit șirul lung al înalților voștri, biserica aceasta care are extraordinar de mare merit pentru cultura, pentru existența, pentru însăși viața neamului românesc și pentru statul român, biserica aceasta de aci încolo nu mai poate fi sprijinită cum a fost până acum din partea mea, stat românesc, ea încetează cu ziua de astăzi de a mai avea rolul bisericii ortodoxe din trecut, iar statul nostru va înceta și el de a avea caracterul de stat românesc ortodox.

Dacă așa s'ar întâmpla, s'ar nimici un factor politic de o extraordinară importanță, și asupra acestei colosale pierderi voesc eu să vă atrag atențiunea.

Azi când se încrucișează atâtea curenți în masele mari ale poporului, este bine să interconfesionalizezi statul ortodox?

Dlor senatori. E mare lucru să știe mulțimea mare a cetățenilor statului, cari sânt și fii ai bisericii, că tu guvern și tu stat românesc le ști aprecia credința, care are o putere atât de covârșitoare asupra sufletului lor și care este marea forță de legătură sufletească pe care o susține biserica ortodoxă pentru statul românesc.

Tocmai din cauza aceasta nu pot să înțeleg pe deplin atitudinea fraților noștri uniți, în chestiunea concordatului. Cred frații noștri că și pot asigura drepturile legitime ale lor mai bine printr'un concordat ce s'ar încheia cu un for extern, cu scaunul papal, decât tratând de-a dreptul, frățeste și românește, cu guvernul țării noastre românești? (Aplause).

Dacă ar îndrăzni cineva să-mi răspundă afirmativ la această întrebare, atunci m'aș vedea...

Dl *G. Bogdan-Duică*: Pe cât știu eu, ei își elaborează proiectul autonomiei lor naționale, care este chiar gata.

I. P. S. Sa Mitropolitul Transilvaniei: Dar în același timp ei sprijinesc concordatul, dovadă că au luat cuvântul aci în senat, sprijinind concordatul. Eu am însă încredere în frații noștri și am convingerea deplină că ei își vor revizui mai curând atitudinea lor față de concordat, decât față de statul nostru. (Aplause). Tăria bisericii ortodoxe tocmai în aceasta rezidă, că nu este silită să constrângă statul la un acord extern (aplaude), ci ea își organizează singură viața sufletească a fiilor ei.

O voce: Este o comunicare?

Altă voce: A trecut de 5 minute.

Dl *General C. Coandă*, președinte: Dlor senatori, față de manifestațiunile dvoastre că s'ar călca deciziunea pe care ați luat-o relativ la durata unei comunicări, cred, că dupăcum aveți drept să prelungiți ședințele peste ora 5,

prevăzută de regulament, tot așa puteți prelungi și durata comunicărilor. Imi place deci să cred că veți binevoi să incuviințați prelungirea cuvântului I. P. S. Sale. (Aprobări).

I. P. S. Sa Mitropolitul Transilvaniei: Vă mulțumesc, dlor senatori. Voi termina repede. În conformitate cu cele spuse, rog pe dl ministru al cultelor și pe onoratul guvern să aibă bunăvoința de a amâna încheierea concordatului, până ce se va fixa regimul dintre biserică și stat și, în cadrul acestui regim, se va găsi și raportul bisericii catolice față de statul nostru românesc. Dar mai am încă o rugăminte pentru dl ministru al cultelor: Să binevoiască a amâna încheierea concordatului, până ce se va legifera organizarea unitară a bisericii noastre ortodoxe.

Cred că este cu dreptate aceea ce cer eu, fiindcă consider ca un lucru drept, să se stabilească, în primul rând, raportul dintre biserica covârșitoare a cetățenilor acestei țări cu statul lor, și numai după aceea să se treacă la fixarea raporturilor cu confesiunile în minoritate. (Aplause).

Nu cer o situație privilegiată pentru biserica mea. Nu am aprobat nici odată privilegiile și nu voim să trăim, nici de aici încolo, din privilegii. Noi, cei cari nu am avut parte de libertate de-a lungul veacurilor trecute, sântem astăzi ca să se acorde cea mai deplină libertate de conștiință tuturor confesiunilor și tuturor cetățenilor patriei noastre.

În ceea ce privește acest lucru, vă rog, dl ministru, să primiți asigurări din partea noastră, că veți avea întregul nostru concurs. Dvoastră, sânt convins, veți găsi limita intereselor statului și veți ști, prin urmare, mai bine decât mine chiar, până unde să fixați și limita acelei libertăți. Ceea ce voesc eu, este să vă rog ca să-mi spuneți părerea dvoastre cu privire la punctele pe cari le-am relevat eu, pentru că să pot duce, întorcându-mă în Ardeal, cuvântul liniștitor că biserica ortodoxă, în statul nostru român, nu va fi pusă astăzi în situațiuni de nedreptate față de alte confesiuni. Am încrederea în calitățile de bun fiu al bisericii a dlui ministru, care e fiu de preot din Rășinari, delângă mormântul lui Șaguna, și am convingerea că va ști să menajeze interesele și drepturile bisericii ortodoxe.

Această biserică a fost, precum s'a exprimat marele Eminescu, mama poporului românesc. Prin poveștele ce le-a dat, la fel, de o parte și de cealaltă a Carpaților, prin formele cultului său, prin accentul dulcii noastre limbi românești, care a răsunat dela altarele ei, această biserică a ținut și întărit, în ciuda diferitelor stăpâniri străine, unitatea sufletească între toți fiii neamului nostru, acea unitate care a fost o condițiune indispensabilă pentru înfăptuirea unității politice și naționale de astăzi, (aplaude), această unitate a sufletelor de care avem mare nevoie și astăzi, pentru a consolida statul nostru românesc. Pentru că, dlor senatori, nu este destul să vorbească fiii aceluiaș popor, aceeaș limbă și în vinele lor să curgă acelaș sânge, pentru ca să se înfăptuească armonia socială, de care atât de mult se vorbește astăzi. Aceasta rezultă din aceeaș îndrumare a cugetului și a simțirii lor, îndrumare care se cimentează în adâncimea sufletului poporului peste care e stăpână credința. Prin extraordinara ei putere va face să se sălășuiască acolo pacea și armonia.

La această operă de armonizare a sufletelor e chemată să lucreze și astăzi biserica noastră ortodoxă. (Aplause puternice).

Investirea noilor episcopi

În 16/29 Martie s'a făcut cu ceremonialul cuvenit investirea noilor episcopi aleși: *Gurie Grossu* al Chișinăului și Hotinului, *Roman Ciorogariu* al Oradiei Mari și *Iosif T. Bădescu* al Caransebeșului.

A participat: întreaga oficialitate civilă și militară în frunte cu mitropolitul primat Miron Cristea, mitropolitul Moldovei Pimen, mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, ministrii Goga, P. P. Negulescu, Trancu Iași, C. Argetoianu, Serghie Niță, apoi reprezentanții Academiei Române N. Iorga și D. Onciul șeful marelui stat major. gen. Cristescu ș. a.

La ora 11 jum., cortegiul protocolar, precedat de doi călăreți ofițeri din escorta regală și de prefectul de poliție dl gen. Er. Nicolescu și compus dintr'o trăsură a la Daumont în care

era mitropolitul primat Miron Cristea de-a dreapta și arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, două cupeuri regale în care erau Mitropolitul Moldovei Pimen cu episcopul Iosif Bădescu al Caransebeșului și Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan cu episcopul Oradiei Mari Roman Ciorogariu și încheat de două plutoane de escortă regală, a plecat dela Mitropolie la Palatul regal, în sunetele tuturor clopotelor bisericilor din București și în aclamațiile populației. La ora 12 cortegiul a ajuns la palat unde noii episcopi cu întregul alai au intrat în sala de ceremonie a tronului, unde erau așteptați de întreaga oficialitate. La ora 12 și 5 Regele și Regina au intrat în sala Tronului având alături pe principesa Marioara și principele Nicolae.

Imediat după intrarea Suveranilor a fost introdus arhiepiscopul Gurie al Basarabiei în odăjdii cu tot alaiul preoțesc, căruia Regele îi înmânează cărja păstorească primită din mâinile Mitropolitului Moldovei, pronunțând formula ornamentală de investire și credincioasă păstorie, ear ministrul cultelor a citit decretul regal.

Arhiepiscopul Gurie a rostit apoi o frumoasă cuvântare în care a spus că privește înfăptuirea României întregite ca o minune dumnezească pe care I. P. S. Sa o apreciază și mai mult, ca unul care a trăit o viață sub jugul țarismului și care cu greu a trecut Prutul la 1904 ca să vadă azi hotarul vechei Moldove la așezarea lui din vremea lui Stefan-cel-Mare.

I. P. S. Sa a mulțumit apoi pentru primirea cărjei de arhipăstor al urmașilor plășilor lui Stefan-cel-Mare, cari au știut păstra credința strămoșească și graiul moldovenesc în țările împotriva asupritorilor cari au încercat zadarnic să-i desnaționalizeze.

I. P. S. Sa a încheiat cu făgăduința că va fi neadormit străjer și întăritor al credinței ortodoxe și al neamului românesc între Nistru și Prut și a urât glorioasă și îndelungă domnie Regelui Ferdinand.—

Cu acelaș ceremonial a fost introdus apoi episcopul *Iosif Bădescu* al Caransebeșului, căruia Regele i-a înmănat cărja primită din mâinile Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, roștind aceeaș formulă sacramentală de investire și credincioasă păstorie, ministrul cultelor citind decretul regal.

Episcopul Iosif Bădescu a rostit următoarea cuvântare:

Maiestatea Voastră!

Cu ochii sufletului meu privesc în negura trecutului, pentru ca să poată vedea în toată splendoarea ei grandiositatea fericitului moment de astăzi.

Un destin vrășmaș a urmărit neamul nostru românesc și biserica noastră străbună dreptcredincioasă, sub care urmărire a avut să suferă cumplit, după cum o dovedesc aceste paginile istoriei. Mă mărginesc la eparhia mea a Caransebeșului, de care sunt legat atât prin naștere, cât și în urma poziției mele arhieresti. Ajunsesse sub influința unei ierarhii străine, carea întinzându-și brațul ei înădușitor, eparhiei Caransebeșului îi rămăsese numai numele. Influența acestei ierarhii a fost atât de dăunătoare naționalității noastre, în cât se pornise un curent de desnaționalizare. Provedința dumnezească însă a trimis pe Moisi, al bisericii noastre, în special al bisericii noastre bănățene pe nemuritorul *Andrei Șaguna*, desrobitorul bisericii noastre ortodoxe din fosta Ungarie și în special a eparhiei Caransebeșului. S'a reînființat episcopia Caransebeșului și eliberată de cătușele nefirești ale unei ierarhii străine, în legătura metropoliei noastre transilvănene pe baza organismului nostru constituțional a pășit pe calea progresului atât pe teren național, cât și bisericesc școlar.

Eliberați eram de ierarhia nouă neprietenoasă, dar eram încătușați politicește aflându-ne sub stăpânire nouă vrășmașă, a cărei maximă era: «divide et impera», și în măsura progresului nostru cultural și economic se înțețeau și măsurile de suprimare, care aveau tendința desființării noastre naționale. Biserica ni-a fost scutul nostru, până ce ne-a trimis Dumnezeu pe un alt Moisi, în persoana Maiestății Voastre. Maiestatea Voastră ați sfărâmat cătușile noastre politice, a dărâmat păretele, ce despărțea pe frați, și eată, ce privilegiate minunată, razele blânde ale soarelui vivificator al României s'a revărsat asupra noastră și arhieriei noștri nu mai au să meargă înaintea unui domnitor străin pentru a depune jurământ de fidelitate, ci

se prezintă gloriosului rege al tuturor românilor pentru a primi toiagul arhipăstoresc.

Cu inimă smerită dau mulțămintă lui Dumnezeu că m'a învrednicit ca, cu omagiala supunere, să mă prezentez înaintea Maiestății Voastre, gloriosului rege al tuturor Românilor, pentru a lua în primire toiagul arhipăstoresc. Dar în cupa de fericire ce îmi este dată din partea lui Dumnezeu, se amestecă și un strop de pelin, și n'ași fi vrednic de demnitatea mea arhierescă dacă n'ași face amintire de aceasta cu toată supunerea omagială și sinceritatea ce o datorește un arhieru regelui său. Acest strop de pelin este durerea fiilor mei sufletești din teritorul Timișului și Torontalului, care se repercutază în sufletul meu, cari au rămas dincolo de linia demarcațională, și astăzi sânt cuprinși de temerea dismembrării lor, și de a ajunge earăș sub dominațiune străină. Am trebuit se ating această știind că va servi ca balsam răcoritor pe rana lor sufletească.

Mulțămind din tot sufletul meu pentru grația regală, cu care a fost confirmată alegerea mea de episcop al eparhiei Caransebeșului și cu care mi se încredințează astăzi toiagul arhipăstoresc, declar, că îmi voi și împlini datoria mea de arhieru față de Inaltul tron al Maiestății Voastre și față de biserica noastră ortodoxă.

Să trăiți, Maiestate, trăiască Maiestatea Sa adorata noastră regină; trăiască și înflorească augusta casă domnitoare; trăiască în veci scumpa noastră Românie și în cadrele ei înflorească sf. noastră biserică. —

În sfârșit este investit episcopul senator *Roman Ciorogariu* al reînființatei episcopii a Oradiei-Mari. P. S. Sa a spus următoarea cuvântare:

Maiestatea Voastră!

Generoasele cuvinte rostite de Maiestatea Voastră, că episcopia din Oradea mare se va înființa, au străbătut ca o evanghelie în sufletul credincioșilor din această eparhie, cari astăzi își văd realizat și acest vis. În numele acestor credincioși, cari de 226 ani așteaptă ziua de astăzi, depun la treptele tronului Maiestății Voastre, de biserici întemeietorule Rege, prinosul recunoștinței. Votul sinodului eparhial sancționat de Maiestatea Voastră mi-a încredințat mie păstorirea sufletească a acestei eparhii cu glorios trecut în apărarea ortodoxiei.

Sunt conștiu de întreaga răspundere ce o iau asupra mea la vârsta cercetată de haîne loviturii, dar am o credință, credința că Acela care m'a povățuit în zilele grele de luptă pentru existența națională și mi-a dat zile să am și eu o patrie mamă; Acela care m'a întors dela porțile morții, mă va ajuta să pun și eu o petricică la temeliea României-Mari.

Inspirat de această credință primesc cu omagială supunere toiagul păstoririi sufletești, ca să-l port spre mărirea lui Dumnezeu, înflorirea patriei și gloria Coroanei române. Așa să-mi ajute Dumnezeu. Amin. —

Regele, răspunzând nouilor episcopi, a spus că se simte foarte fericit că a înmănat vlădicilor cărja pastorală. Adresându-se, întâi arhiepiscopului Gurie, M. Sa arată că azi după o sută ani de sclavie, I. P. S. Sa poate păstori în pace și libertate turma credincioasă a moldovenilor Basarabiei și și-a exprimat credința că I. P. S. Sa va fi un credincios stegar al românismului între Prut și Nistru, după cum a dovedit-o și în trecut.

Adresându-se, apoi episcopului Iosif Bădescu al Caransebeșului, spune că e convins că va rămânea stâlp neclintit al ortodoxismului și neamului românesc din Banat și că va urma activitatea de pildă a predecesorului său, actualul mitropolit primat.

Indreptându-se către episcopul Oradiei-Mari, *Roman Ciorogariu*, M. Sa a spus că mulțumește lui Dumnezeu că i-a scăpat zilele de odiosul atentat, lui, vajnicului apărător prin grai și scris al credinței și neamului românesc dela graniță. —

După sfârșirea ceremonialului și cuvântărilor, nouii investiți s'au întors cu același ceremonial și alai la Mitropolie, unde s'a oficiat o scurtă rugăciune de laudă ceriului de către vicarul Mitropoliei arhieru Platon Giossu înconjurat de clerul mitropolitan, după care sărbătorii împreună cu oaspeții oficiali au fost invitați la o gustare în palatul mitropolitului primat, unde au cuvântat ministrul cultelor dl Oct. Goga, care a evidențiat meritele nouilor episcopi, și mitropolitul primat Miron Cristea pentru ministru cultelor și biserica ortodoxă. Ceremonia s'a sfârșit la ora 3 după amiază.

Partidul național și concordatul

de I. Lupaș

III

În articolul, pe care-l publicase dl dr. Alexandru de Vaida-Voevod la 25 Septembrie 1899 în «Tribuna» din Sibiu sub titlul: «Români ori catolici» se cuprind următoarele adevăruri: «Două secole de grele lupte au trecut — scrie dl Alexandru Vaida — de când strămoșii noștri ai uniților de astăzi au încheiat pactul cu Roma. Mari iluzii i-au înduplecat să provoace schisma, căci mari și importante drepturi așteptau să dobândească pentru ei și urmașii lor. Nu este locul, nici timpul să discutăm, dacă binele ce a rezultat pentru neamul nostru din acel pact de natură pur politică a fost mai mare decât răul. Trebuie însă să ne dăm seama, că interesul a dictat unirea, iar nu micile chițibușuri de natură dogmatică, ce de facto a fost și de iure ar fi trebuit să rămână deosebirea între vechea biserică română și fiica ei afiliată cu Roma.

«Și când noi descendenții semnatarilor actului de uniune, noi în interesul cărora s'au rupt strămoșii noștri de către biserica românească orientală, căutăm să ne dăm seama, ce rezultate au produs iluziile antecesorilor noștri, atunci cu inima amărâtă vedem, că răsplata iluziilor și jertfei lor pentru noi nu este decât crâncena desiluzie. Poporul român desbinat în două tabere: uniți și neuniți, suferă și a suferit toate relele ce rezultă din desbinare.

«Biserica unită de astăzi de mult nu mai este biserica unită, precum a înțeles-o Atanasie și preoții săi. Morayuri, ceremonial, apucături străine, catolice, au fost contrabandate cu încetul în biserica unită de rit oriental. Sântem de mult pe cale de a deveni cu totul papistași».

În fața pericolului, de care erau amenințați românii greco-catolici prin planuita lor înglobare în autonomia bisericii catolice unguerești, dl Vaida chema pe toți coreligionarii săi la luptă și propagandă în interesul reînțoarcerii lor în sânul bisericii ortodoxe-române. «Să strigăm în lumea largă — zicea el — că îndată ce contopirea noastră în autonomia bisericii catolice ar fi un fapt săvârșit, toți uniții vom trece fără regret în sânul bisericii ortodoxe-române! Și spre a putea realiza aceasta, să lucrăm neobosiți din toate puterile, ca faptă să poată deveni vorba, îndată ce ei ar cuteza să-și realizeze planul lor autocratic! Urmărind interese mai mult particulare, decât obștești s'au rupt antecesorii noștri din sânul bisericii (surori-română din fire, română din sânge, română din limbă), care ca un liman mântuitor ne primește în momentul supremului pericol național în sânul său. Iar noi strănepoții lor acum, după un progres de 200 ani să nu posedăm oare atâta forță de convingere, încât scopul ideal comun, consolidarea națională, să-l știm ridica asupra consideratiilor confesionale, observarea cărora inevitabil ar produce învingerea catolicilor?»

Cu prilejul înființării episcopiei greco-catolice maghiare dela Hajdudorog însuși dl Iuliu Maniu a declarat în adunarea de protestare dela Alba Iulia, că pecețile unirii cu Roma sânt rupte și a vorbit în sensul vederilor exprimate de dl Vaida la 1899. Concluziile de ordin practic însă au întârziat și de astădată, afirmativ din motivul, că nu ar fi fost oportun a îndispune pe marele catolic, arhiducele Francisc Ferdinand, considerat ca un bun prietin și sprijinitor al partidului național român din Transilvania.

Dar la sfârșitul anului 1918, când i-a fost dată partidului național posibilitatea de a înfăptui programul său dela 1848 (iar nu pe cel dela 1881), după proclamarea independenței și unității naționale-politice, ar fi trebuit să procedeze și la înfăptuirea unității și independenței naționale bisericești, în sensul punctului 2 din același program. Prilejul de a face pasul acesta era foarte prielnic, considerând că amândouă scaunele mitropolitane, atât cel dela Sibiu cât și cel dela Blaj, erau vacante.

Dacă consiliul dirigent nu ar fi avut un colorit atât de pronunțat greco-catolic (românii din părțile Sibiului îl numiau «consistor greco-catolic») probabil s'ar fi pregătit în câțva de pe atunci unificarea bisericească integrală a neamului românesc. Într-o convorbire particulară cu președintele fostului consiliu dirigent am stăruit asupra necesității și datoriei partidului național de a-și înfăptui programul acum, când orice piedecă a dispărut. Am rămas cu impresia că nici dl Iuliu Maniu nu este — fiindcă nu poate fi — străin de gândul acesta, care i-a

rămas lui și nouă tuturor ca o scumpă moștenire dela Simion Bărnuțiu.

Tot astfel am vorbit în diferite rânduri cu oameni dela conducerea bisericii române greco-catolice și i-am întrebat, dacă întreagă propaganda catolică desfășurată între credincioșii lor timp de două secole și mai bine a fost în stare să înduplece poporul dela sate a primi în taina sufletului său vre-unul din cele patru puncte pentru care s'a făcut desbinarea în biserică, vrajba, zdruncinarea îndelungată în popor. Și ei au recunoscut fără șovăială, că toți credincioșii lor păstrează cu sfințenie aceeași credință și aceleași obiceiuri religioase, pe care le au și credincioșii bisericii ortodoxe-române. Nu este, nici n'a fost vreodată țăran român, care să fi consimțit a se cumineca cu azimă, ci toți se cuminecă cu sf. prescură și cu vinul sfințit, toți au despre viața sufletului, dincolo de granițele acestei lumi trecătoare, credința la fel. Iar cu Sanctitatea Sa dela Roma poporul român greco-catolic își bate tot atât de puțin capul, ca și poporul român ortodox cu Sanctitatea Sa dela Constantinopol.

A susținea deci și mai departe păgubi-toarea desbinare bisericească, uneltită și dorită numai de dușmanii neamului nostru, — înseamnă a susținea un lucru imoral și fictiv, o plăsmuire, care niciodată n'a avut și nu are ființă a avea în sufletul poporului român.

Socotim, că ar fi un păcat și față de neam și față de statul nostru românesc, dacă s'ar continua cu desbinarea aceasta și acum după ce am scăpat din cătușele monarhiei austro-ungare, despre care dl Iuliu Maniu a spus cu drept cuvânt, că a fost personificarea imoralității politice. Putem adăuga, că cea mai imorală dintre toate imoralitățile acestei monarhii a fost tocmai politica ei de proselitism religios prin care a dus la îndeplinire și a propovedit cu cele mai păcătoase mijloace desbinarea între românii ardeleni, urmând faimoasa maximă de guvernare: învrăjbește și stăpânește! (divide et impera!) Concluzia: Nici unul dintre șefii, subșefii sau gregarii partidului național nu va putea sprijini un proiect de concordat, care vrea să înglobeze pe românii greco-catolici, laolaltă cu ungerii și nemții romano-catolici. Atât tradiția istorică genuină, cât și programul istoric al acestui partid impune tuturor membrilor să lucreze neobosiți din toate puterile — cum spunea dl Vaida la 1899 — pentru unificarea bisericească integrală a națiunii române. Cu prilejul instalării mitropolitului din Blaj însuși dl N. Iorga a mărturisit, că neamul românesc nu are trebuință de două biserici și două confesiuni religioase, cum n'a avut nici în trecut.

Acum este momentul de a vedea cari sânt adevărații și bunii patrioți români. Totodată se va lămuri, întrucât a rămas partidul național credincios principiilor și tradițiilor sale istorice, sau întrucât va păcăta contra lor, făcându-se vrednic de a a fi pedepsit — după cuvântul lui Bărnuțiu — «cu infamia de desertor»...

Din Dieceza Clujului

Părintele arhimandrit, președinte al consistorului din Cluj, *Nicolae Ivan*, cu provocare la *Rugarea* apărută în Nr. 20 al ziarului nostru și semnată de frunțași ai bisericii noastre, ne trimite spre publicare următoarele:

1. Restricțiunea de a se alege numai membri din Dieceză în sinodul eparhial nu o a inventat Consistorul provizoriu din Cluj, ci este prevăzută în § 29 al Regulamentului pentru alegerile de deputați sinodali din Arhidieceză, și deci dispoziția este bazată pe o lege, care se poate modifica numai prin Sinod.

2. În meritul celor ce au părăsit cariera preoțească și au intrat în alte slujbe de stat, consistorul Diecezan provizoriu din Cluj s'a adresat Veneratului Consistor mitropolitan încă la 7 Mai 1920, cu actul Nr. 917 pres. și cu actul Nr. 1303 plen. din 4/17 Iunie 1920, ca să deslege chestia drepturilor, cari le pot avea în biserică acești foști preoți, cum și dreptul celor ce au fost celibi și s'au căsătorit, și cu ocazia aceasta s'a înaintat și un memoriu al unui asesor consistorial, care cerea, ca să se sisteze dreptul celor cari au ieșit din sânul bisericii, — dar până azi n'am fost învredniciți de nici un răspuns, deci «*Qui tacet, consentire videtur*».

Cât pentru preoții intrați în slujba școlăiei și cei dela culte, aceia toți au fost luați în listele și este numai o interpretare răutăcioasă, când se susține, că ar fi fost scurtați de vreun drept al lor. Cluj, la 12/25 Martie 1921.

Nicolae Ivan
arhimandrit, preș. Consistorului.

Bugetul și proiectele financiare

Ministrul de finanțe, dl N. Titulescu, a depus pe biroul bamerei nouăle proiecte de impozite și bugetul pe exercițiul anilor 1921—22.

Intre proiectele financiare cele mai însemnate sânt: Impozitul pe capital dela 10.000 în sus după o scara progresivă; impozitul progresiv pe succesiuni, impozitul progresiv pe venit și anume: 15 procente asupra capitalului ne-productiv, 12 procente asupra capitalului depus spre fructificare, 6 procente asupra salariilor și 10 procente asupra veniturilor profesiunilor libere, impozitul pe lux.

Bugetul viitor se prezintă în următorul mod:

	La venituri:	
	exercițiul 1920—1921	propuse pe 1921—1922
Impoz. directe	461.000.000	620.000.000
Impoz. indirecte	1.901.000.000	2.650.000.000
Timbre și reg.	575.000.000	484.000.000
Monop. stat.	1.035.000.000	1.360.000.000
Domen. stat.	164.000.000	184.000.000
Subvenții	29.000.000	28.000.000
Min. finanțelor	99.000.000	99.000.000
Min. interne	30.000.000	30.000.000
Min. justiție	17.000.000	18.000.000
Min. externe	500.000	500.000
Com. agrar	14.000.000	18.000.000
Ind. și muncă	117.000.000	137.000.000
Răsboi	1.416.000	1.415.000
Lucrări publice	4.272.000	1.320.000
Instr., culte, arte	12.000.000	13.000.000

	La cheltuieli:	
	exercițiul 1920—1921	propuse pe 1921—1922
Răsboiul	2.150.000.600	754.000.000
Finanțele	1.583.000.000	1.800.000.000
Instrucția	666.000.000	666.000.000
Culte	166.000.000	205.000.000
Interne	723.000.000	660.000.000
Lucrări publice	117.000.000	160.000.000
Justiție	216.000.000	200.000.000
Domeniile	165.000.000	87.000.000
Industria	115.000.000	94.000.000
Afaceri străine	52.000.000	24.000.000
Preșid. Cons.	4.500.000	3.000.000
Munca	30.000.000	18.000.000
Agricultura	132.000.000	195.000.000

Ministerul de comunicații va avea buget separat cu 2.148.149.000 la cheltuieli, și cu 2.292.233.000 la venit.

Făcând bilanțul veniturilor presupuse în suma de peste 5.000.000.000 cu cheltuielile prevăzute pe anul viitor în suma de 4.866.000.000, ar rezulta un mic excedent bugetar.

Discuția asupra acestui buget se va face, cum se vestește, abea după sărbătorile Învierii.

Stirile zilei

Personal. Cu trenul de Mercuri d. a., I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae s'a întors la reședința sa.

Predici în Catedrală. În Dumineca proximă (a treia Duminecă din post), la sfta liturgie va predica asesorul consistorial Dr. George Proca, iar la vecernie Ioan Isac, profesor la liceul Gh. Lazăr Sibiu.

Noi episcopi în vechiul regat. Din București se anunță: Marele Colegiu, întrunit Miercuri, a ales pentru episcopia vacantă a Râmnicului și Noului Severin pe P. S. Sa arhiereul Bartolomeu Stănescu Băcșoanul, ear pentru episcopia Argeșului pe arhimandritul Visarion Puiu dela episcopia Dunării de jos.

Din parlament. Prin decret regal se prelungește sesiunea parlamentară până la 28 April a. c. — Pe biroul camerei s'a depus proiectul de lege al reformei agrare votat de senat.

Știre ziaristică. Foaea din București, *Biserica ortodoxă română*, va reapărea cu conținut teologic, științific, pastoral și cu o cronică pentru orientare asupra mișcărilor din biserica noastră. Pusă sub direcțiunea profesorului universitar Mihălcescu din București, foaea se va trimite fiecărui preot gratis cu obligamentul de a o încorpora bibliotecii parohiale. Articolele vor fi remunerate.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Congresul advocaților din întreaga țară se va ținea în palatul de justiție din București în zilele de 6, 7, și 8 Mai 1921. Un comitet al decanilor barourilor din țară va satori ordinea de zi și programul congresului.

Aviz. Primim: Se aduce la cunoștință, că tabela pentru scutirea recrutării a personalului din întreprinderile industriale va purta viza Inspectoratului Industrial.

În seria conferențelor, organizate de Asociație în sala prefecturii județene din Sibiu, va vorbi *Duminecă*, în 3 April a. c., dna Constanța Hodoș despre poetele române; ear *Joi*, în 7 April de prof. Al. P. Arbore, despre chestiunea agrară din punct de vedere istoric.

Liga consumatorilor din județul și orașul Sibiu este convocată în adunare generală pentru ziua de Duminecă, în 3 April n. a. c., la ora 3 d. a. în sala mare a magistratului din Sibiu.

Conferențe la sate. Duminecă în 27 Martie n. s'au ținut, de cătră Comandamentul VII teritorial în unire cu Asociația, conferențe însoțite de producții școlare în toate comunele pe distanța Sibiu — Mediaș. Au fost adevărate sărbători naționale. Asemenea conferențe se țin: Duminecă, în 3 April, în comunele: Poplaca, Orlat, Gurarâului, Cacova, Săcel, Săliște, Sibiel, Vale, Galeș, Tilișca, Apoldul-mare, și mic, Mag. — Poporul e invitat să participe în mare număr.

Aviz. On. acționarii ai institutului de credit și economii *Albina* din Sibiu, sânt rugați a prezenta Certificatele interinale primite cu prilejul emisiunii ultime (VI) de acțiuni, pentru a li se libera *Titlii provizori* cu cupoane pe 3 ani. *Direcțiunea.*

Teatru în Sibiu. După câteva piese d'ale autorilor străini, compania dramatică a dlui Mișu Fotino, a reprezentat în săptămâna aceasta piese originale, două mai vechi: *La Turnu Măgurele* de Alecsandri și *Noaptea furtunoasă* de Caragiale, și una mai nouă *Manasse* dramă în 4 acte de Ronetti Roman, reprezentată Joi seara cu deosebit succes. Publicul sibian a avut earăș câteva plăcute seri, și a aplaudat călduros jocul îngrijit al artiștilor noștri. Reprezentațiile, cercetate, se urmează în fiecare seară.

Vineri, în 1 April n., se joacă: *Vechiul Heidelberg*, piesă în 5 acte.

Sâmbătă, în 2 April: *Curcanii*, dramă în 4 acte, de Ventura.

Inceputul seara la ora 8 jum. precis.

Aviz. Toți ofițerii invalizi de război, cu domiciliu în județul Sibiu, sânt rugați a-și comunica de urgență adresa prin o cartă postală Oficiului Național I. O. V. Sibiu.

Bâlcii la Orlat se țin astfel: Bâlcii de oi, porci, cai și vite cornute în 7 April; bâlcii de mărfuri tot asemenea în 7 April n. a. c.

Aviz. Primim: Dnii medici cari au primit *Buletinul* pe anul 1920 sânt rugați a trimite administrației abonamentul de 15 Lei.

Casă de vânzare. Realitățile administrate de «Asociațiune» situate în Sibiu în strada Walkmühl Nr. 4a, se vând din mână liberă. Cei interesați se invită a face ofertă în scris Comitetului «Asociațiuni», Sibiu, strada Șaguna 6.

Burse vacante. La Asociațiune, în Sibiu, sânt vacante: 2 burse à 150 Lei din fund. Petran pentru universitari români din Cluj, și alte 2 burse à 100 Lei pentru elevi din școale secundare și comerciale. Petițiile se adresează, până în 15 April a. c., cătră *Comitetul Asociațiunii*, Sibiu, str. Șaguna 6.

Cinema Apollo, Sibiu, Piața Herman. Vineri în 1 April: *Alraune*, mare dramă. În 2 și 3 April: *Lady Leve*, piesă de sport englez. În 4 și 5 April: *Prințesa voalată*, film celebru în 5 acte.

Poșta redacției

Dlui Dr. W. Galați. Articolul dv., ne mai fiind de actualitate, nu se publică.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

„CASSA DE PĂSTRARE“

Institut de credit și econ., societate anonimă, Săliște

AVIZ

«Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște», și «Cassa de păstrare societate pe acții în Mercurea» au decis fuziunea sub denumirea «Cassa de păstrare» institut de credit și economii, societate anonimă în Săliște cu capital societar de Lei 2.000.000 împărțit în 20.000 acții de câte 100 Lei nominal.

Condițiunile stabilite sunt următoarele:

1. Membrii «Cassei de păstrare (reuniune) în Săliște» primesc:

a) în schimbul fiecărei părți de fondare avute câte 1 acție, în total 5000 acții.

b) dreptul de a opta după fiecare acție veche una nouă cu prețul de Lei 150, în total 5000 acții.

c) dreptul de a mai opta după câte 2 acții vechi una acție nouă cu prețul de Lei 200, în total 2500 acții.

2. Acționarii «Cassei de păstrare, societate pe acții în Mercurea» primesc:

a) în schimbul fiecărei acții vechi câte 1 acție nouă, în total 3000 acții.

b) dreptul de opta după fiecare acție câte 1 acție nouă cu prețul de Lei 150 și Lei 25 întregire de capital, în total 3000 acții.

c) dreptul de a mai opta după câte 2 acții vechi 1 acție nouă cu prețul de câte Lei 200 în total 1500 acții.

3. Acțiunile neoptate din partea celor în drept se vor vinde și la neacționarii cu prețul de câte Lei 300.

Consiliul de administrație e în drept să selecționeze ofertele.

4. Sumele incurse preste nominalul acțiilor de Lei 100 vor trece la fondul de rezervă.

5. Terminul de optare începe la 20 Martie și se închide la 30 Aprilie 1921.

6. Vărsămintele se fac în 2 rate și anume: Prima rată de 30% până la 30 Aprilie a. c. A doua rată de 70% până la 30 Iunie a. c. Sumele cerute preste nominalul acțiilor de Lei 100 se plătesc la prima rată.

Se pot solvi și ambele rate deodată.

Pentru sumele solvite institutul rebonifică 5% iar pentru ratele decăzute socotește 8% interese.

7. Față de cei ce nu efectuează vărsămintele în terminii fixați, se aplică dispozițiile codului comercial și ale statutelor societății.

8. Vărsămintele efectuate se vor cvita în titli provizorii, iar după achitarea prețului integral se vor elibera acțiunile originale.

9. Cu începere dela 1 Ianuarie 1922 acțiunile noi vor intra în toate drepturile și se vor bucura de toate favorurile acțiilor vechi.

10. Toate părțile de fondare, respective acțiunile societăților fuzionate trebuie depuse până la 30 Aprilie a. c. pe lângă revers, la casseria «Cassei de păstrare» institut de credit și economii, societate anonimă în Săliște.

11. Părțile de fondare, respective acțiunile depuse până la acest termin se vor anula și în locul lor se vor emite acții noi.

După acest termin valoarea nominală a părților de fondare respective a acțiilor vechi nedepuse se va administra ca depozit în favorul vechilor membri respective acționari.

12. Subscrierile de acții precum și vărsămintele se pot face și la sucursala din Mercurea precum și la instituturile «Albina» în Sibiu și la sucursalele acesteia din Brașov, Cluj și Lugoj, la «Banca Centrală pentru industrie și comerț» în Cluj și sucursala acesteia din Sibiu, la «Ardeleana» în Orăștie, la «Bihoreana» în Oradea-Mare, la «Furnica» în Făgăraș, la «Mărgineana» și «Mielul» în Poiana, la «Sebeșana» în Sebeșul-săsesc și la «Victoria» în Arad.

Institutele designate ca locuri de subscriere sânt rugate a primi părțile de fondare respective acțiunile vechi și a le trimite institutului nostru, pentru a fi înlocuite cu reverse până la eliberarea acțiilor originale.

(27) 3—3

Săliște la 13 Martie 1921.

Consiliul de administrație.